

atria

Rutgers

Act4Respect

Jaarverslag 2018

Inhoud

Inleiding	2
1 Resultaten 2018 en vooruitblik 2019	4
1.1 Voortgang activiteitenlijn A: sociale normcampagne	4
1.2 Voortgang activiteitenlijn B: Deskundigheidsbevordering	6
1.3 Voortgang activiteitenlijn C: interventies risicogroepen	7
1.4 Voortgang activiteitenlijn D: kennishub	9
1.5 Reflectie	11
1.6 Samenwerking	11
2 Financiën	12
Bijlage 1: Output van de alliantie	13

Inleiding

A4R in het kort

Gendergerelateerd geweld (fysiek geweld, seksueel geweld en cybergeweld) is een omvangrijk, complex en ernstig maatschappelijk probleem, dat grote gevolgen kan hebben voor de psychische, lichamelijke en seksuele gezondheid. Het treft vrouwen, maar ook homoseksuele mannen en lesbische vrouwen en transgenderpersonen.

Vooral jongeren vormen een risicogroep. Zo blijkt uit het onderzoek Seks onder je 25e van Rutgers en Soa Aids Nederland dat 14% van de meisjes en 3% van de jongens seksueel geweld heeft meegemaakt.¹ Uit Europees onderzoek blijkt dat jonge vrouwen het vaakst fysiek of seksueel geweld meemaken. Jongeren krijgen ook te kampen met allerlei nieuwe vormen van geweld, zoals shame-sexting en sextortion. Eén op de drie jonge vrouwen heeft ooit cybergeweld meegemaakt.² Uit het onderzoek Welk Geweld telt? van Atria en de Blijf Groep in 2017 bleek ook dat jongeren toleranter dan oudere generaties staan ten opzichte van geweld. Daarom is preventie van geweld onder jongeren van belang.³

Act4Respect is een alliantie van Rutgers en Atria, met als doel de preventie van gendergerelateerd geweld bij jongeren en jongvolwassenen van 15 tot 30 jaar. De intermediaire doelgroepen van Act4Respect zijn professionals en beleidsmakers die werkzaam zijn in de domeinen onderwijs, zorg & welzijn en veiligheid & justitie. De activiteitenlijnen binnen Act4Respect bestaan uit een sociale-normcampagne, deskundigheidsbevordering van professionals, opschalen van interventies voor jongeren die extra risico lopen, en het creëren van een kennishub waar informatie ten aanzien van het onderwerp wordt verzameld.

De alliantie is gestart in januari 2018 en zal 5 jaar duren. Act4Respect wordt gefinancierd door het ministerie van OCW.

Ontwikkelingen

Act4Respect is gestart vlak nadat wereldwijd de beweging #MeToo losbarstte. Dit heeft de belangstelling voor seksueel geweld in de media en andere domeinen, zoals de werkvloer, het uitgaansleven en de culturele sector enorm aangewakkerd. Daarnaast is er groeiende aandacht voor gebruik en misbruik van digitale technologieën. In positieve zin kan sexting (het versturen van seksueel getinte berichten en afbeeldingen via mobiele telefoons en andere online media) worden gezien als een gezond onderdeel van seksuele ontwikkeling. Steeds meer jongeren, en dan vooral jonge vrouwen, krijgen echter ook te maken met cybergeweld, zoals het verspreiden van naaktfoto's zonder toestemming. De psychische gevolgen kunnen groot zijn, zo zijn er gevallen bekend van slachtoffers die suïcide hebben gepleegd. Interessant is ook de groep Nederlanders met een migrantenachtergrond, zij rapporteren namelijk meer negatieve ervaringen en zijn kwetsbaarder dan Nederlandse jongeren.⁴

Rutgers heeft in 2018 de campagne Ben je Oké ontwikkeld, die mensen tijdens het uitgaan motiveert om seksueel grensoverschrijdend gedrag bespreekbaar te maken. Deze campagne is gelanceerd in een

¹ Rutgers en Soa Aids Nederland (2017). Belangrijkste conclusies Seks onder je 25e 2017. Verkregen van [http://seksonderje25e.nl/files/uploads/Seks%20onder%2025%202017%20samenvatting%20\(2\).pdf](http://seksonderje25e.nl/files/uploads/Seks%20onder%2025%202017%20samenvatting%20(2).pdf).

² European Union Agency for Fundamental Rights (2014). Violence against women: An EU-wide survey – Main results report. Luxemburg: Publications Office of the European Union.

³ Römkens, R., Van den Brink, A., De Jong, T. (2017). *Welk geweld telt? Opvattingen van Nederlanders over partnergeweld*. Amsterdam: Atria, Kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis/Blijf Groep.

⁴ Rutgers en Soa Aids Nederland (2017). Belangrijkste conclusies Seks onder je 25e 2017. Verkregen van [http://seksonderje25e.nl/files/uploads/Seks%20onder%2025%202017%20samenvatting%20\(2\).pdf](http://seksonderje25e.nl/files/uploads/Seks%20onder%2025%202017%20samenvatting%20(2).pdf).

actieweek in oktober, waarin diverse activiteiten zijn ontplooid om een jaar na #MeToo preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag onder de aandacht te brengen van het onderwijs, ouders, het uitgaansleven, gemeenten en politiek, en de media. Ook de jaarlijkse Rutgers Dialoog stond dit jaar in het teken van seksuele grensoverschrijding.

Verder is in 2018 een impuls gegeven aan de White Ribbon Campagne, een initiatief van Emancipator en gefinancierd door het ministerie van OCW. Deze campagne stelt normen over mannelijkheid die bijdragen aan geweld tegen vrouwen ter discussie, en probeert die te beïnvloeden. Rutgers heeft hierin geparticipeerd.

Wat betreft de aanpak van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld heeft Nederland het Verdrag van Istanbul geratificeerd, maar het huidige beleid is genderneutraal geformuleerd. Het Netwerk VN-Vrouwenverdrag heeft hierover een schaduwrapportage geschreven. Atria heeft hiervoor samen met andere NGO's en experts op het gebied van emancipatie input geleverd en zowel Atria als Rutgers hebben het rapport ondertekend.⁵ Daarnaast heeft Atria verschillende beleidsadviezen gegeven, o.a. als reactie op de beleidsnota "Geweld hoort nergens thuis: Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling."

⁵ https://www.opvang.nl/files/Dutch-NGO-Shadow-report-Istanbul-Convention_30oct2018-DEF.pdf

1 Resultaten 2018 en vooruitblik 2019

1.1 Voortgang activiteitenlijn A: sociale normcampagne

Beschrijving

De preventie van gendergerelateerd geweld (GGG) vraagt om een omgeving die respectvolle omgang stimuleert. Dit doen we door middel van een campagne die we voor én met jongeren ontwikkelen. Hierin werken we toe naar een nieuwe sociale norm: respect voor genderverschillen zodat die nooit een aanleiding of legitimering kunnen zijn voor geweld. Jongeren worden aangesproken in hun mogelijke rol als slachtoffer, dader of omstander. Ook ouders en professionals wordt gevraagd om mee te werken aan een toekomst zonder GGG. In 2018 zouden hiervoor de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

- A1: Samenstellen van een co-creatiegroep van jongeren.
- A2: Het meten van de huidige sociale norm t.a.v. gendergerelateerd geweld.
- A3: Literatuuronderzoek en ontwikkelen van passende agenderings- en bewustwordingsstrategieën.

Activiteiten en outputresultaten

Output in 2018:

- A1: Twee focusgroepen met jongeren en verslaglegging daarvan. In aanvulling daarop is contact gelegd met 125 eerstejaars studenten games&interactie van de HKU. Zij gaan onder begeleiding van een docent, binnen het vak 'Projectcontext', manieren bedenken waarop jongeren (online) met elkaar in gesprek kunnen komen over de sociale normen die grensoverschrijdend gedrag in de hand werken en hoe dat te veranderen. Ook bedenken zij manieren waarop jongeren een positief voorbeeld (hoe moet het wel?) kunnen ervaren. Act4Respect fungeert hierin als opdrachtgever.
- A2: Conceptrapportage van een kwantitatief onderzoek onder jongeren naar opvattingen over (acceptatie van) gendergerelateerd geweld en risicofactoren, zoals dubbele moraal, genderstereotiepe opvattingen, victim blaming, en rape myths.
- A3: Conceptrapportage van een literatuuronderzoek naar de relatie tussen sociale normen en gendergerelateerd geweld, en strategieën om deze normen te beïnvloeden.

Toelichting:

A1: Tijdens de projectteambijeenkomst in januari is besloten dat de co-creatiegroep jongeren bij voorkeur uit de groep komt waar we ons met de campagne op gaan richten en daarom deze groep na A2 op te richten. Om ondertussen wel gebruik te maken van de kennis en ideeën van jongeren, zijn in Q2 extra focusgroep-bijeenkomsten met twee diverse groepen jongeren georganiseerd.

A2: Het onderzoek is uitgevoerd door Motivaction, met inhoudelijke input van Atria en Rutgers. Het onderzoek is uitgevoerd onder het landelijke online StemPunt-panel van Motivaction. In totaal werden 9644 jongeren tussen 15 en 30 jaar oud uitgenodigd om deel te nemen aan de vragenlijst. Van hen vulden 1.093 jongeren de vragenlijst volledig in. De onderzoeksdata zijn gewogen naar leeftijd, geslacht, opleiding en regio.

Uit deze studie blijkt dat de meerderheid van de jongeren afwijzend staat tegenover geweld, maar voor een substantiële minderheid geldt dat geweld in bepaalde situaties acceptabel wordt gevonden. Zo vindt 18% van de mannen (en 5% van de vrouwen) dat een man er zelf om vraagt gepest te worden als hij zich vrouwelijk gedraagt, vindt 11% van de mannen en 3% van de vrouwen dat een man zijn vrouw of vriendin mag slaan om respect af te dwingen, en vindt 13% van de mannen en 5% van de vrouwen dat in dat geval een vrouw haar man mag slaan. Zeventien procent van de mannen en 6% van de vrouwen vindt dat je geen seks mag weigeren als je na het uitgaan met iemand mee naar huis bent

gegaan. Uit een factoranalyse blijkt dat acceptatie van lichamelijk en seksueel geweld, acceptatie van online grensoverschrijding, homonegativiteit en genderstereotiepe opvattingen met elkaar samenhangen. Iemand die vindt dat slachtoffers van seksueel geweld in bepaalde situaties verantwoordelijkheid dragen voor wat hen is overkomen, zal waarschijnlijk ook vinden dat online beledigen minder erg is dan offline beledigen en dat homoseksuele mannen geen echte mannen zijn. Mannen vinden geweld meer acceptabel dan vrouwen, vinden gedrag minder snel grensoverschrijdend, houden er negatievere opvattingen ten opzichte van niet-heteroseksuele jongeren op na en scoren hoger op genderstereotiepe stellingen. Ook opleidingsniveau lijkt een rol te spelen, waarbij jongeren die praktisch opgeleid zijn eerder normen lijken te onderschrijven die geweld legitimeren of indirect kunnen leiden tot geweld, dan jongeren die theoretisch zijn opgeleid. Opvallend is dat jongeren zonder werk ook eerder dergelijke normen aanhangen dan jongeren die nog een opleiding volgen of wel een baan hebben. Strategieën om jongeren te overtuigen zijn volgens de respondenten humor, hen uitdagen anders te kijken en om ze zelf dingen voor elkaar te laten krijgen.

A3: Het literatuuronderzoek had als primaire focus de invloed van (sociale) normen op het seksleven of de seksuele relaties van jongeren tussen de 15 en 30 jaar. Deze literatuurstudie, bestaande uit drie deelonderzoeken, liet zien dat een aantal zaken samenhangen: vasthouden aan nauwe normen over mannelijkheid, *masculine gender role stress*, het domineren en controleren van vrouwen door mannen, dubbele seksuele moraal, rape myths, homofobie, acceptatie van agressie etc. De focus in onderzoek ligt meer op hoe normen over mannelijkheid leiden tot geweld, dan hoe normen over vrouwelijkheid dat doen. Niet alleen mannen maar ook vrouwen houden (enge) normen over mannelijkheid in stand. Daarnaast hangen normen over mannelijkheid samen met normen over vrouwelijkheid. Dat zou kunnen betekenen dat een campagne zich niet alleen op mannen moet richten maar ook op vrouwen. In andere interventies over gendernormen lijkt deze benadering ook succesvol. Verder blijken er verschillen te zijn tussen de opvattingen die jongeren zelf hebben en de opvattingen waarvan ze denken dat die gangbaar zijn. Een belangrijk concept hierbij is *pluralistic ignorance*, een concept afkomstig uit de sociale psychologie. Dit concept refereert aan een situatie waar individuele personen bepaalde beschrijvende en injunctieve normen afwijzen, terwijl ze abusievelijk denken dat de meerderheid van hun vrienden deze normen niet afwijzen. In het kader van GGG betekent dit dat mannen op individueel niveau een positief vrouwbeeld hebben en geweld afwijzen, maar veronderstellen dat hun directe vriendengroep een negatiever vrouwbeeld heeft en vrij regelmatig de fout ingaat. Om bij de groep te horen/sociaal geaccepteerd te worden, kunnen mannen dus gedrag vertonen waar ze op individueel niveau anders over denken. Het corrigeren van misvattingen over opvattingen, overtuigingen en gedragingen lijkt daarom een belangrijke manier om positief gedrag te stimuleren en vormt de kern van social norms theorie.

Voortgang ten opzichte van de planning

Het samenstellen van de co-creatiegroep is uitgesteld tot na A2. In januari van 2019 zijn wel nogmaals focusgroepgesprekken gehouden met jongeren t.b.v. input voor de campagne. Het kwantitatieve onderzoek onder jongeren is bewust later dan oorspronkelijk gepland uitgevoerd, omdat het veldwerk anders in de zomer zou moeten plaatsvinden. Dat leek bij nader inzien niet verstandig, gezien vakanties. Ook het literatuuronderzoek heeft enige vertraging opgelopen (zie ook Reflectie). In Q1 2019 wordt een campagneplan en -planning vastgesteld.

Voortgang ten opzichte van de theorie of change

Conclusies van de vooronderzoeken: we richten ons vooral op (het doorbreken van normen over) mannelijkheid die GGG en ouderschap in de hand kunnen werken, waarbij we zowel mannen als vrouwen willen aanspreken. Onze campagne moet niet geïsoleerd zijn, maar samenhangen met onze andere interventies, en daarnaast congruent zijn met andere lopende campagnes, zoals Ben je Oké en de White Ribbon Campagne. Daarnaast is het belangrijk om onze boodschap door de komende jaren heen te herhalen. *Pluralistic ignorance* en waargenomen (perceived) normen zijn interessante mechanismen waar we op in kunnen spelen om nieuwe of bredere normen te introduceren.

1.2 Voortgang activiteitenlijn B: Deskundigheidsbevordering

Beschrijving

Professionals in beleid en praktijk spelen een belangrijke rol bij de ontwikkeling en uitvoering van gendersensitieve preventieve interventies en bij de creatie van randvoorwaarden voor een sociaal veilige omgeving. Door deskundigheidsbevordering, ondersteuning, training, relevante beleidstools en tips van vakgenoten zijn zij nog beter in staat om GGG in vroegtijdig stadium te signaleren en te voorkomen. Het gewenste eindresultaat is dat professionals goed in staat zijn om gendersensitief beleid te formuleren, en in de praktijk passende interventies uitkiezen en uitvoeren. In 2018 waren de volgende activiteiten gepland:

- B1: Kennisniveau- en behoefte van professionals vaststellen.
- B2: Samenstellen van co-creatiegroep.
- B3: (Door)ontwikkelen deskundigheidsaanbod.

Activiteiten en outputresultaten

Output 2018:

- B1: Rapportage over behoefteonderzoek onder professionals.
- B2: Samenstelling co-creatiegroep: een bijeenkomst met de nieuwe groep.
- B3: Afgeronde inventarisatie van bestaande materiaal en van hiaten; Plaatsing bestaand aanbod op de kennishub; Ideeën over deskundigheidsaanbod zijn gevalideerd bij professionals; Factsheet GGG.

Toelichting:

B1: Begin 2018 hebben twee focusgroepen (n=11) plaatsgevonden met professionals en beleidsmakers van o.a. de Nationale Politie, Pretty Woman, de gemeente Den Haag en Sensoa, die vanuit hun eigen behoefte en signalen vanuit de praktijk de lacunes in het huidige deskundigheidsaanbod ten aanzien van de preventie en aanpak van GGG hebben gedeeld. Deze focusgroepen zijn uitgevoerd door de projectleden van Act4Respect. Om een diverser beeld te krijgen (qua etnische achtergrond en beroepsgroep) is aanvullend nog een groep professionals door middel van een online vragenlijst met open-antwoordmogelijkheden om input gevraagd (n=21). Uit deze interviews is gebleken dat professionals en beleidsmakers behoefte hebben aan deskundigheid op het gebied van cultuursensitiviteit, cybergeweld, (potentiële) plegers, jongvolwassenen (18+) en het signaleren van geweld, en dat ze meer kennis nodig hebben over gendersensitief werken in de aanpak van GGG. Alle bevindingen zijn in een interne rapportage gebundeld. Op basis van deze rapportage is bekeken welke instrumenten, zoals rapportages, factsheets en trainingen, nodig zijn om te voorzien aan deze behoefte.

B2: Co-creatiegroep is samengesteld, en bestaat uit 8 professionals en beleidsmakers van verschillende organisaties, waaronder de politie, Humanitas en Hogeschool Utrecht, verspreid over verschillende disciplines.

B3: De projectleden hebben door middel van desk research in kaart gebracht welke instrumenten, (zoals rapportages, factsheets en trainingen) zijn ontwikkeld door verschillende organisaties (zie <https://act4respect.nl/werkvelden>), om te bepalen of het materiaal dat er nu ligt voldoet aan de behoefte van de professionals. In totaal zijn 74 instrumenten bestudeerd. Deze instrumenten zijn geplaatst op de online kennishub van Act4Resect. Tijdens een bijeenkomst met professionals en beleidsmakers uit de co-creatiegroep is bekeken wat er eventueel (door)ontwikkeld zou moeten worden en in welke vorm dat zou moeten (bijv. e-learning of podcasts) en of we belangrijk materiaal misten. Op basis van deze brainstorm is besloten dat er een training gendersensitief werken (zowel face-to-face training als een e-learning module) ontwikkeld zal worden, maar ook podcasts over

relevante topics en beknopte factsheets met daarin feiten en cijfers over GGG. In 2018 is een factsheet gemaakt over online seksuele intimidatie, en is gestart met het ontwikkelen van de training. Overig materiaal, waaronder 2 factsheets en 2 podcasts, wordt in 2019 ontwikkeld. Al dit materiaal wordt geplaatst op de online KennisHUB. Komend jaar zullen we ook genderscans verrichten op instrumenten van verschillende organisaties, zodat professionals en beleidsmakers gendersensitief te werk gaan. We hebben hiervoor contact opgenomen met bureau Halt en het Nederlands Jeugd Instituut.

Voortgang ten opzichte van de planning

De voortgang van activiteitenlijn B verloopt volgens plan.

Voortgang ten opzichte van de theorie of change

Het eerste jaar van Act4Respect was vooral gericht op het eerste contact met de professionals en beleidsmakers: wat hebben zij nodig? Uit het behoefteonderzoek kwamen vijf behoeften naar voren, namelijk het vergroten van handelingszekerheid, cultuursensitief leren werken, leren over cybergeweld, leren over werken met (potentiële) plegers en leren over preventie bij de doelgroep jongvolwassenen. Op deze thema's ontwikkelen we in samenwerking met de co-creatiegroep tools die een plek zullen krijgen in de kennishub. Daarnaast bleek dat weinig professionals het belang van gendersensitief werken onderschrijven als het gaat om preventie. Daarom is besloten om een training hierover te ontwikkelen. Aangezien de meeste professionals het gebrek aan kennis over gendersensitiviteit en het belang daarvan niet onderkennen, vraagt een succesvolle implementatie van deze training om extra aandacht en een slimme branding.

We hebben ook gekeken welke werkvormen het beste werken bij verschillende professionals; "professionals van nu" kunnen bijvoorbeeld meer behoefte hebben aan een podcast dan een face-to-face training. Wij willen graag bijdragen aan deskundigheidsbevordering en het verbeteren van competenties maar ook aan beleid, door te luisteren naar wat de professionals en beleidsmakers aangeven nodig te hebben.

1.3 Voortgang activiteitenlijn C: interventies risicogroepen

Beschrijving

Sommige groepen jongeren zijn kwetsbaarder voor het meemaken of plegen van (seksueel) grensoverschrijdend gedrag dan andere, bijvoorbeeld jongeren met een lage opleiding, jongeren die licht verstandelijk beperkt zijn en 'probleemjongeren'. Gendersensitieve interventies bij deze jongeren hebben als doel het voorkomen van slachtoffer- en daderschap, het vergroten van hun weerbaarheid en het versterken van de geweldspreventie. Door gerichte preventie bij risicogroepen verwachten wij dat de impact toeneemt. We gaan hierbij allereerst uit van bestaande en veelbelovende nationale interventies zoals Make a Move en Girls Talk van Rutgers. We gaan tevens op zoek naar bruikbare (internationale) interventies die gericht zijn op de preventie van meerdere geweldsvormen of hierop kunnen worden aangepast. Deze interventies worden geëvalueerd en op effectiviteit onderzocht. Het gewenste eindresultaat zijn evidence based en schaalbare interventies die slachtoffer- en daderschap bij jongeren helpen voorkomen.

Geplande activiteiten in 2018:

- C1: Samenstellen adviesgroep.
- C2: Onderzoek naar risicofactoren, werkzame elementen, selectiecriteria interventies.
- C3: Onderzoek naar en selecteren van veelbelovende, combineerbare en opschaalbare interventies.
- C4: Identificatie van proeftuinen: organisaties die interventies willen uitproberen.

Activiteiten en outputresultaten

Output 2018:

- C1: Samenstelling adviesgroep en toetsing van ideeën bij adviesgroep.
- C2: Rapportage over onderzoek naar risicofactoren, werkzame elementen en selectiecriteria.
- C3: Shortlist van veelbelovende interventies.

Toelichting:

C1: De adviesgroep is samengesteld en bestaat uit 6 leden uit verschillende domeinen en organisaties (Hogeschool Utrecht, Verwey-Jonker Instituut, Movisie, Avans Hogeschool, Radboud Universiteit en Spanjaard Development & Training). De leden hebben een achtergrond als onderzoeker en/of interventie-ontwikkelaar, uiteenlopende ervaring met de doelgroep van Act4Respect en overstijgende expertise binnen de thema's fysiek, seksueel en/of cybergeweld. Zo verrijken de leden van de adviesgroep het programma o.a. met expertise op de volgende thema's: jongeren en seksualiteit op sociale media, agressie en huiselijk geweld, de maatschappelijke positie van jongeren met een migratieachtergrond, LHBTI-emancipatiebeleid en het ontwikkelen van effectieve interventies.

C2: Het onderzoek naar risicofactoren, werkzame elementen en de selectiecriteria voor interventies is uitgevoerd en verwerkt in een interne rapportage. Begin 2019 wordt een extra literatuurstudie uitgevoerd naar internationale veelbelovende interventies met als doel om de werkzame elementen van deze interventies in beeld te krijgen.

C3: In de Databank Effectieve sociale interventies van Movisie en Databank Effectieve Jeugdinterventies van het Nederlands Jeugdinstituut is gezocht naar welke veelbelovende interventies er zijn op het gebied van fysiek, seksueel en cybergeweld bij jongeren en jongvolwassenen. Deze lijst is gepubliceerd op de online kennishub van Act4Respect. Vervolgens is in samenspraak met professionals en experts en het Ministerie van OCW bepaald welke interventies doorontwikkeld worden. We gaan vier counselingsprogramma's van Rutgers doorontwikkelen, namelijk Girls'Talk, Make a Move en van beide programma's ook de varianten voor jongeren met een lichte verstandelijke beperking (de 'plus'varianten). Daarnaast wordt in 2019 de mogelijkheid onderzocht voor doorontwikkeling van Stay in Love, een interventie van Movisie over relatiegeweld onder jongeren. Stay in Love is gebaseerd op de effectieve Amerikaanse interventie Safe Dates, maar wijkt daar in omvang nogal vanaf omdat Stay in Love voor het onderwijs is ontwikkeld. Deze interventie vergt grotere aanpassingen, omdat de doelgroep jonger is dan wij binnen Act4Respect beogen, en wij geen onderwijspakket willen ontwikkelen, maar een counselingsprogramma. Daarnaast zal naar verwachting voor Stay in Love ook een plusvariant gemaakt worden.

Tenslotte worden twee 'Can You Fix it?' filmpjes gemaakt, die naast het al bestaande aanbod van filmpjes zullen worden ingezet in deze interventies. Can you fix it is een online game voor jongeren om inzicht te krijgen in o.a. seksueel grensoverschrijdend gedrag, en biedt handelingsperspectieven; deze game wordt met veel succes ingezet bij interventies.

Voortgang ten opzichte van de planning

We lopen iets achter op de planning, omdat we meer onderzoek moeten doen naar de haalbaarheid van de doorontwikkeling van Stay in Love. We hebben daarom begin 2019 gesprekken met de ontwikkelaars, om vervolgens ook proeftuinen te identificeren, waar de door ons doorontwikkelde interventies worden getest.

Voortgang ten opzichte van de theorie of change

De keuze voor de interventies past binnen de voorgestelde strategie om interventies door te ontwikkelen voor risicogroepen: Girls' Talk is gericht op laag-opgeleide meiden, Make a Move op jongens in de jeugdzorg, en de plusvarianten op jongeren met een lichte verstandelijke beperking. Al deze groepen lopen een verhoogd risico op het plegen dan wel meemaken van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Doorontwikkeling zal bestaan uit het gendersensitief maken van deze interventies, en een accent toevoegen over relatiegeweld. Om ook de preventie van fysiek (relatie)geweld aan te pakken is voorsnog gekozen voor Stay in Love. Het aanbod van Can You Fix It wordt uitgebreid met filmpjes over partnergeweld en gendernormen.

1.4 Voortgang activiteitenlijn D: kennishub

Beschrijving van activiteitenlijn D

De alliantie ontwikkelt in co-creatie met professionals een interactieve kennishub. Hierin worden kennis en ervaringen over fysiek, seksueel en cybergeweld uit onderzoek en de praktijk digitaal en *in real life* gedeeld. Het Netwerk Gender en Geweld wordt hier ook aangekoppeld. Professionals willen graag leren wat jongeren belangrijk vinden.⁶ Jongeren dragen daarom ook bij aan e-learning en tips en tools voor professionals. De kennishub is tevens het verzamelpunt voor ervaringen met veelbelovende en effectieve interventies en duurzame campagneonderdelen. De kennishub is een 'levend project' dat steeds verder wordt ontwikkeld en gevuld. Het gewenste eindresultaat is dat professionals actief participeren in een zelfstandige en actuele (online) kennishub voor preventie van GGG.

Geplande activiteiten in 2018:

- D1: Behoeft van professionals vaststellen over vorm(en) van kennishub.
- D2: Samenstellen van redactieteam.
- D3: Online platform instellen en agenderen.

Activiteiten en outputresultaten in 2018

Output 2018:

- D1: Interviews met co-creatiegroepleden zijn gehouden en content is op Kennishub geplaatst.
- D2: Er is een redactieteam samengesteld.
- D3: Website is gelanceerd en bekend gemaakt.

Toelichting:

D1: Begin 2018 is gestart met 15 online interviews en 2 focusgroepen (n=11) met professionals waarin is gevraagd naar de wijze waarop professionals hun kennis over GGG opdoen en welke wensen er zijn ten aanzien van de (interactieve) kennishub.

D2: Vervolgens is een redactieteam (n=6) ingesteld, bestaande uit beleidsmakers en professionals uit 7 organisaties (Qido, Spirit, Gemeente Leiden, Pretty Woman, Sense Noord-Nederland/ GGD Groningen, Dienst Gezondheid & Jeugd ZHZ en de Blijf Groep). Een deel van het redactieteam is

⁶ Dit leren we telkens weer: Professionals zijn gericht op het geluid van vakgenoten (een huisarts leert het liefst van een huisarts, een jongerenwerker van een jongerenwerker etc. En daarnaast van de doelgroep zelf: een oproep van een patiënt/cliënt/doelgroepvertegenwoordiger 'komt binnen' en maakt dat iets geen ver-van-mijn-bedshow meer is. Projecten waarin we dit zien en horen zijn bijvoorbeeld het Geweld in afhankelijkheidsrelaties-traject (monitorlerensignaleren.nl), seksindepraktijk.nl (Rutgers met beroepsverenigingen), Beat the Macho (Rutgers/Movisie/SANL: jongenscampagne samen met jongens en jongerenwerkers), Coming In (COC/Movisie/Rutgers: sociale en zorgprofessionals worden gegrepen door de testimonials vanuit de biculturele LHBTI gemeenschap.)

geworven uit ons netwerk. Daarnaast is gekeken naar welke relevante professionals en beleidsmakers deel hebben genomen aan de focusgroepdiscussies (D1) en zijn deze benaderd.

D3: Op basis van de input uit de 2 focusgroepen en het redactieteam is de online kennishub ontwikkeld: www.act4respect.nl. De website is het interactieve online knooppunt voor interventies en beleid ter preventie van GGG onder jongeren, en is gebouwd door Atria in samenwerking met 23G. Hierop treffen beleidsmakers en professionals betrouwbare kennis, onderzoeksresultaten, cijfers, ervaringen, tools, tips en inspiratie hoe aan de slag te gaan met de preventie van GGG onder jongeren, onderverdeeld in verschillende werkvelden, maar ook veelbelovende interventies op het gebied van fysiek, seksueel en cybergeweld. De site is in december feestelijk opengesteld met circa 36 aanwezige genodigden en een inhoudelijk programma. De website wordt ook gepromoot via onze sociale media en via het netwerk van Act4Respect. De website heeft in december 2018 480 bezoekers gehad, eind januari was dit aantal 881. De lancering was tevens de eerste bijeenkomst van de offline kennishub. Uit de focusgroepen en gesprekken met het redactieteam kwam ook naar voren dat er behoefte is aan netwerkbijeenkomsten waar de verschillende domeinen (onderwijs, zorg&welzijn en veiligheid & justitie) bij elkaar komen om van elkaar kunnen leren. Tijdens de lanceringsbijeenkomst stond daarom ook een netwerkborrel op het programma waar professionals uit verschillende domeinen met elkaar in gesprek konden gaan.

Voortgang ten opzichte van de planning

De voortgang van activiteitenlijn D verloopt volgens plan.

Voortgang ten opzichte van de theorie of change

De kennishub van Act4Respect is een groeiend interactief en actueel (online) platform om professionals en beleidsmakers te ondersteunen in de aanpak en preventie van GGG. Het idee is dat het een zelfstandig actueel platform wordt, waarvoor de eerste stappen zijn gezet. Zo is er een redactieteam opgesteld bestaande uit verschillende beleidsmakers en professionals uit verschillende domeinen en hebben we een LinkedIn Groep aangemaakt zodat de doelgroep in gesprek kan gaan over actuele thema's. Een projectmedewerker van Act4Respect zal opereren als moderator. In de nabije toekomst zullen jongeren ook een rol spelen bij de kennishub.

Voortgang op het gebied van monitoring en evaluatie

Sinds juli 2018 is Sinzer betrokken bij het programma Act4Respect als partner op het gebied van monitoring & evaluatie (M&E). Tijdens een kick-off bijeenkomst in juli is met de projectgroep het plan van aanpak omtrent M&E op hoofdlijnen doorlopen voor de duur van het programma. Ook zijn hierin de basisprincipes van M&E besproken, waaronder belangrijke terminologie (zoals activiteiten, outputs, outcomes en impact). In september heeft er een bijeenkomst met de projectgroep plaatsgevonden, waarin werd beoogd om een concretiseringslag te slaan op de uiteindelijk te meten outcomes (effecten). Tijdens en na deze sessie constateerde Sinzer dat het programma nog onvoldoende concrete vorm had aangenomen om al met het aanscherpen en meten van outcomes aan de slag te kunnen gaan. Het werk dat in 2018 is verricht heeft met name een voorbereidend karakter, zoals het onderzoeken van de huidige sociale norm om op basis daarvan de uiteindelijke sociale normcampagne vorm te kunnen geven, of het identificeren van veelbelovende en opschaalbare interventies die uiteindelijk kunnen worden doorontwikkeld en geïmplementeerd. Deze activiteiten zijn belangrijk, maar leiden nog niet tot resultaten die van invloed zijn op de beoogde outcomes. In een vervolgbijeenkomst in 2019 wordt hier nader invulling aan gegeven.

1.5 Reflectie

Er is het afgelopen jaar veel werk verzet, en we hebben een gedegen voorbereiding gedaan voor alle vier activiteitenlijnen. Over het algemeen liggen we inhoudelijk op koers. Bij een aantal subactiviteiten bleek de oorspronkelijke planning te optimistisch. In algemene zin had dit te maken met het opstarten van de alliantie, het zoeken naar manieren hoe we het best kunnen samenwerken, het doordenken van de verschillende strategieën. Daarnaast proberen we met name wat betreft de campagne een goede verbinding te maken met andere campagnes; er is op seksueel-geweldgebied veel aan de hand. Uit het literatuuronderzoek bleek bovendien dat het meer oplevert als een campagne wordt afgestemd op andere activiteiten, zoals interventies. We moeten dus strategisch manoeuvreren om een optimaal resultaat te bereiken. Daarnaast hebben we van tevoren bedacht om in elke activiteitenlijn te willen werken met co-creatie en adviesgroepen. De werving daarvan bleek meer tijd te kosten dan voorzien, vooral het realiseren van een divers team blijkt een uitdaging. Het heeft ons bijvoorbeeld meer tijd gekost dan verwacht om professionals met een migrantenachtergrond te werven.

Een discussiepunt is het doen van effectonderzoek. Een klassieke RCT vergt veel tijd en geld, en de resultaten zijn vaak teleurstellend, zeker als het om seksueel gedrag van jongeren gaat. Binnen de alliantie ligt de prioriteit vooralsnog eerder bij het doorontwikkelen van meerdere interventies en het exploreren van kwalitatief (effect)onderzoek, dan bij een beperkter aantal waaraan een klassief effectonderzoek is gekoppeld.

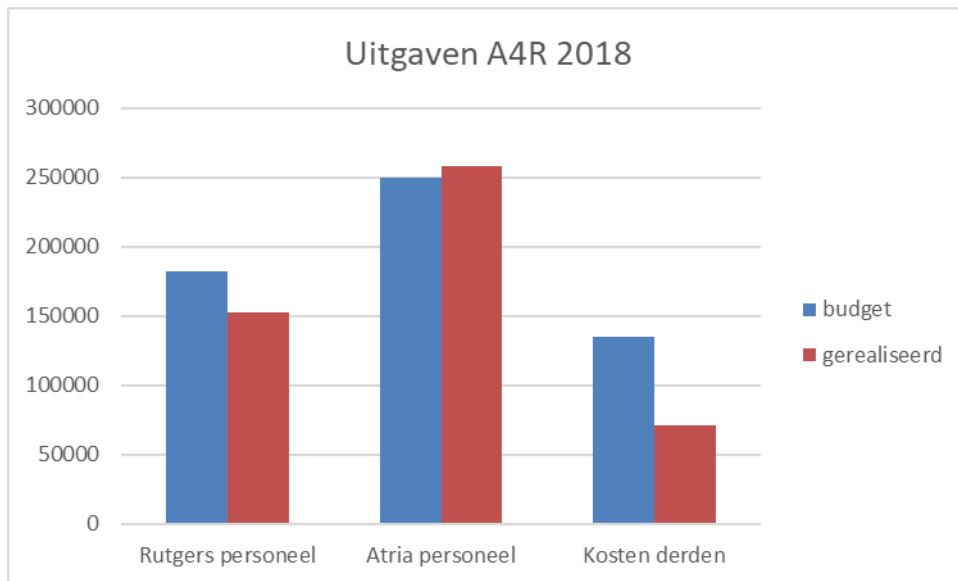
1.6 Samenwerking

De samenwerking tussen Atria en Rutgers loopt goed, ondanks het feit dat we nog niet eerder hebben samengewerkt. Inhoudelijk vullen we elkaar goed aan: de expertise van Rutgers ligt vooral op het gebied van seksualiteit, campagnes en het ontwikkelen van interventies, de expertise van Atria (ook) bij gender en partner- en cybergeweld. Beide organisaties zijn bedreven in het doen van onderzoek. De samenwerking wordt ervaren als een inhoudelijke en collegiale verrijking.

De samenwerking met de andere allianties en met OCW ervaren wij als plezierig. Met andere allianties worden ervaringen uitgewisseld. Het is goed om van elkaar te horen dat ook andere allianties opstarttijd nodig hadden om goed en gericht aan de slag te kunnen. Daarnaast speelt in meerdere allianties de vraag hoe realistisch om te gaan met effectonderzoek.

OCW stelt zich op als ondersteunende en meedenkende partner, met oog voor knelpunten, en biedt ruimte voor nieuwe inzichten en leren van gemaakte fouten.

2 Financiën

Het programma van de alliantie Act4Respect heeft in het begin van 2018 even tijd nodig gehad om op te starten. Sommige zaken verliepen niet precies als voorzien en vroegen om extra verkenning. De grote lijn is dat we op de goede weg zitten, en de verschillende actielijnen zijn ingezet als bedoeld, soms dus met een vertraging op de lijn, die we in 2019 verwachten in te lopen.

Qua uitgaven heeft Rutgers aan personeel in 2018 minder uitgegeven (84%, op het totale budget van 2018/2019 is dit ongeveer 8% onderbesteding). Dit hangt grotendeels samen met de langere doorlooptijd van de voorbereiding van de campagne. Hierdoor is de uitvoering van de campagne in 2018 nog niet opgestart. Rutgers verwacht deze uren in 2019 te maken. Atria heeft aan personeel iets meer uitgegeven (103%, dit is 1,5% op het totale budget voor 2018/2019), dit wordt in 2019 gecompenseerd.

In 2018 is qua kosten derden aanzienlijk minder uitgegeven (53%), dit heeft te maken met het feit dat er nog geen campagnekosten zijn gemaakt en dat er nog geen proeftuinen zijn geselecteerd. Mogelijk zullen er binnen de kosten derden in 2019 een aantal nieuwe keuzen gemaakt worden binnen de interventielijn. De verwachting is dat de onderbesteding in 2019 (grotendeels) wordt ingehaald.

Bijlagen

Bijlage 1: Output van de alliantie

A:

- **Rapportage literatuuronderzoek sociale normen en beïnvloedingsmechanismen (Intern document)**
Willy van Berlo, Steven de Grauw, Emiel Maliepaard, Jamila Mejdoubi, Lianne Post
16 november 2018
- **Rapportage kwantitatief vooronderzoek sociale normcampagne (intern document)**
Steven de Grauw, Tim de Jong, Willemijn Krebbekx, Jamila Mejdoubi
20 januari 2019.
- **Verslag focusgroepen ter voorbereiding vooronderzoek 2018 (intern document)**
Steven de Grauw
30 mei 2018.

B:

- **Rapportage behoefteonderzoek (intern document)**
Willy van Berlo, Sietske Dijkstra, Steven de Grauw, Jamila Mejdoubi, Zehra Sariaslan
9 april 2018.
- **Rapportage analyse bestand deskundigheidsaanbod (intern document)**
Steven de Grauw, Zehra Sariaslan
2 augustus 2018.
- **Startdocument ontwikkeling deskundigheidsbevordering (intern document)**
Steven de Grauw, Jamila Mejdoubi, Zehra Sariaslan
3 juli 2018.

C:

- **Rapportage werkzame elementen en selectiecriteria veelbelovende interventies (intern document)**
Willy van Berlo, Steven de Grauw, Willemijn Krebbekx, Lianne Post, Jamila Mejdoubi
2 juli 2018.
- **Rapportage analyse bestand interventieaanbod (intern document)**
Steven de Grauw, Lianne Post
5 september 2018.
- **Achtergronddocument inventarisatie en selectie interventies (memo voor stuurgroep)**
Willy van Berlo, Steven de Grauw, Paulien van Haastrecht, Emiel Maliepaard, Jamila Mejdoubi
6 december 2018.

D:

- **Rapportage behoefteonderzoek (intern document)**
Willy van Berlo, Sietske Dijkstra, Steven de Grauw, Jamila Mejdoubi, Zehra Sariaslan
9 april 2018.
- **Plan voor ontwikkeling Kennishub (memo voor stuurgroep)**
Ilse Dekker, Steven de Grauw, Juul Muller, Zehra Sariaslan
14 juni 2018.

Producten

- www.act4respect.nl
 - Met daarop een verzameling aan bestaande deskundigheidsbevordering en bestaande interventies.
 - En artikelen, nieuws en tips voor professionals.

Presentaties

- S. de Grauw, Maart 2018, Sense doedag, Act4Respect & Gendergerelateerd geweld.
- S. de Grauw, Maart 2018, Congres contactfunctionarissen, Preventie gendergerelateerd geweld.
- S. de Grauw, November 2018, Netwerk aanpak seksueel geweld Rotterdam-Rijnmond, infomarkt.
- W. Krebbekx, Juni 2018, Imagine Conference, in panel: Intersectionality and multiple differences, Seksuele voorlichting.
- W. Krebbekx, November 2018, Lancering Gender Meerpartijen Initiatief. Den Haag: Wo=Men, Seksueel geweld.
- J. Mejdoubi, juni 2018, Atria, presentatie aan Chinese delegatie van experts op het gebied van gender, Act4Respect.
- J. Mejdoubi, november 2018, Unicef Student Team, Act4Respect & Gendergerelateerd geweld.

Artikelen

- Mejdoubi, J. (2018, 21, 12). Gendergerelateerd geweld is een probleem van ons allemaal. Geraadpleegd van <https://act4respect.nl/actueel/gendergerelateerd-geweld-is-een-probleem-van-ons-allemaal/>.
- Krebbekx, W., Mejdoubi, J., Romkens, R. Factsheet Online Seksuele Intimidatie. CoMensha/Veilig Thuis, <http://www.huiselijkgeweld.nl/typengeweld>.
- Lormans. T. (2018). Praten helpt: Interview met Jamila Mejdoubi. *Handelingen*, 3.

Communicatie-uitingen

- W. Krebbekx, 2 oktober 2018: Radio NPO 1, Radio interview over #metoo en verkrachtingzaak Ronaldo.
- W. Krebbekx, 11 oktober 2018: Volkskrant, Interview 'Fictieve sextingzaak als voorlichting'.
- Z. Sariaslan, september 2018, FunX, interview over seksisme.
- J. Mejdoubi, 18 december 2018, Fontys Tilburg, Documentaire over #metoo en #menaretrashR. Römken, 08 maart 2018, NOS, Internationale Vrouwendag: ook in Nederland nog genoeg te winnen, interview met Renée over vrouwendag. Geraadpleegd van <https://nos.nl/artikel/2221300-internationale-vrouwendag-ook-in-nederland-nog-genoug-te-winnen.html>.
- S. Bouma, 14 maart 2018, FunX, Interview met Susanne Bouma over het nieuws dat sexy geleden vrouwen op minder empathie kunnen rekenen.
- Trouw, 20 april 2018, #MeToo-discussie landt in Japan: minister stapt op. Geraadpleegd van <https://www.trouw.nl/home/-metoo-discussie-landt-in-japan-minister-stapt-op~a3dbba1a/>.
- Zembla online, 02 mei, Hoe komt het dat we #MeToo moe zijn? 'Kennelijk achten we het niet belangrijk genoeg'. Geraadpleegd van <https://zembla.bnnvara.nl/nieuws/hoe-komt-het-dat-we-metoo-moe-zijn-kennelijk-achten-we-het-niet-belangrijk-genoug>.

- KIS.nl, 08 juni 2018, 'Vrouwen hebben er genoeg van' Kennisatelier 'de seksuele moraal in diversiteitsperspectief'. Geraadpleegd van <https://www.kis.nl/artikel/'vrouwen-hebben-er-genoug-van'>.
- AD.nl, 14 juli 2018, 'Is het risico van stalking voldoende ingeschat?'. Geraadpleegd van <https://www.ad.nl/binnenland/is-het-risico-van-stalking-voldoende-ingeschat~a2ee2bd0/>
- R. Römken, RTL nieuws, 19 juli 2018, Renée Römken wordt geïnterviewd voor 18.00 en 19.30 uur journaal over de aanpassing van de zedenwet in Spanje en Zweden en de mogelijke aanpassing van de wet in Nederland.
- W. Krebbekx, DIDD NPO Radio 1, 02 oktober 2018, Willemijn Krebbekx geïnterviewd over #MeToo en de beschuldigingen tegen Ronaldo.
- Volkskrant, 11 oktober 2018, Fictieve sextingzaak als voorlichting: 'Ik wil geen echte naaktvideo vinden hoor'. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/fictieve-sextingzaak-als-voorlichting-ik-wil-geen-echte-naaktvideo-vinden-hoor~bfe4ae5/>.
- R. Römken, NU.nl, 14 oktober 2018, Is er na een jaar #metoo een omslag op de werkvloer? Interview met Renée Römken.
- Nieuwsbrief Jeugdzorg Nederland, Nov 2018, Uitnodiging lancering kennisHUB Act4Respect.
- OrangeTheWorld.nl, 14 november 2018, Atria en Rutgers lanceren KennisHUB tegen geweld. Geraadpleegd van <https://www.orangetheworld.nl/2018/11/23/atria-en-rutgers-lanceren-kennisHub-tegen-geweld/>.
- R. Romkens, Volkskrant, 24 november 2018, Een interview met Renée Römken over de gevolgen van #MeToo op de werkvloer. De Volkskrant deed een onderzoek naar de effecten van #MeToo op de werkvloer en schreef een uitgebreide analyse: #MeToo op de werkvloer: bang voor haar baan, dus geen klacht. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/metoo-op-de-werkvloer-bang-voor-haar-baan-dus-geen-klacht~bf879daf/>.
- Vrouwensynode website, 09 december 2018, Lancering Act4respect. Geraadpleegd van <https://www.vrouwensynode.nl/atria-lanceert-act4respect/>.
- NPHF site, 18 december 2018, Atria en Rutgers starten Act4Respect. Geraadpleegd van <https://www.federatievoorgezondheid.nl/>.